

*Islandijos Prezidento
Dr. Ólafuro Ragnaro Grmíssono
kalba
per Lietuvos Prezidento
Valdo Adamkaus surengtà
iðkilmingà vakarienà*

1998 metø birþelio 13 diena

Jo Ekselencija Lietuvos Prezidente
Valdai Adamkau ir Ponia Adamkiene
Ponai ir ponios

Su giliais jausmais ir pagarba mes atvykome iš Islandijos á Jûsø ðalá ir lenkiame galvà, pagerbdami daug aukø pareikalavusià kovà, kuri pagaliau laimėjo Lietuvai nepriklausomybæ ir demokratijà.

Lituvai ir Islandijai teko didelë laimë bûti didþiojo ðio amþiaus demokratijos sàjûdþio dalyviais. Jo pradþioje islandai, neturtinga valstieèiø ir þvejø tauta, iðsikovojo savivaldà, o vëliau visiðkà nepriklausomybæ. Amþiui baigiantis, lietuviai dþiaugiasi atgavæ nepriklausomybæ ir mëgaujasi laisvës, kuri priespaudos deðimtmeèiais gyvavo ðio kraðto þmonioø ðirdyse, vaisiais.

Mûsø nueitas kelias, laimë pagaliau gauti visiðkà nepriklausomybæ, paskatino Islandijà lemtingà valandà paremti Baltijos tautø laisvës siekius.

Nepriklausomybës pripaþinimas, kurá Islandijos Altingas patvirtino 1991 metø vasario 11 dienà, ir diplomatinës sutarties pasiraðymas Reikjavike rugpjûèio 26 dienà yra mums visiems nepamirðtami ávykiai, maþøjø tautø kovos uþ demokratijà pergalës ðventë.

Að prisimenu Jûsø ðalies pasiuntiniø þodþius per Höfði vykusià sutarties pasiraðymo ceremonijà, jø spindinèias akis ir veidus, nes tai buvo kryþkelë sunkioje kovoje, kurià jie ir Jûsø tauta ilgai kovojo, - daþnai, deja, nesuprasti pasaulio átakingøjø.

Sėkminga mūsų tautos kova už nepriklausomybę yra árodymas, kad tautos valia yra lemiamoji jėga, kad nedidelės tautos, neturėdamos karinės galios ir kapitalo, dažnai gali parodyti kelią, kaip naujai tvarkyti pasaulį.

Islandija nuodirdžiai trokšta, kad pasitikėjimo ryšiai, užmegzti su lietuviais ir kitomis Baltijos tautomis lemtingą valandą, taptų pagrindu artimam mūsų bendradarbiavimui naujajame amžiuje.

Šis mano vizitas yra sykiu šio noro patvirtinimas ir ateities politikos pareiškimas. Dešimtmečiais tarp penkių giminiškų šiaurės tautų gyvuoja tradicija, kad naujasis tautos vadovas pirmiausiai aplanko kitas keturias dalis. Išrinktas Islandijos Prezidentu, nutariau gerbti šią tradiciją, bet kartu tvirtai apsisprendžiau, kad netrukus su oficialiu vizitu aplankysiu neseniai išsivadavusias draugiškas Baltijos tautas. Taip šiaurės šalių tradicija būtų susieta draugystės ryšiais su lietuviais ir Jūsų kaimynėmis Baltijos tautomis, ir būtų sukurtas precedentas prioritetams, kurie būtų gerbiami ateityje.

Islandija yra apsisprendusi toliau teikti Jums paramą, padėti plėtoti demokratiją, siekiant saugumo ir progreso Europoje.

Aš su malonumu prisimenu bendradarbiavimą su lietuvių parlamentarais Europos Taryboje, prieš man tariant Islandijos Prezidentu. Ten demokratiškai išrinkti Jūsų tautos atstovai turėjo galimybę átakoti ir prisidėti prie šios institucijos, demokratiškai þemyno tautų ákurtos ant pasaulinio karo griuvėsių, pertvarkymo, paverčiant ją galinga þmogaus teisių ir demokratijos gynėja naujajame amžiuje.

Lygiai prieš metus aš pareiškiau, kad "neseniai išsivadavusio Europos tautos teisė yra naujosios saugumo sistemos, kurios formavimui ėmė vadovauti NATO akūrusios tautos, tvarumo ir moralinės stiprybės išbandymas; šioje krypkelėje Islandija toliau teiraujasi apie Baltijos valstybių padėtį, pabrėpdama mąšesniųjų tautos teisę á saugumą, taikà ir demokratijà". Šiuos žodžius išsakiau ir pokalbiuose su Jungtinių Valstijų prezidentu Vašingtone. Šià pozicijà dabar kartoju ėia.

Ruošiantis Atlanto Sąjungos vadovų susitikimui Madride, paties susitikimo metu ir jam pasibaigus, Islandijos vyriausybė pabrėžė Baltijos valstybių teisę tapti pilnateisėmis NATO plėtros proceso ir naujos saugumo sistemos Europoje dalyvėmis.

Europos ekonominio progreso ir gyvenimo lygio raida yra daugialypė ir pasireiškia ávairiai. Kai kurios žemyno tautos nusprendė išbandyti laimę Europos Sąjungoje.

Islandija, Norvegija ir Šveicarija yra pamokantis pavyzdys šalių, kurios pasiekė aukšėiausią ekonominio išsivystymo lygà, nedalyvaudamos šioje organizacijoje. Ši patirtis neabejotinai patvirtina tai, kad Europa nėra vienas pastatas, kur mes visi turime vąpiuoti tuo paėiu liftu, kad pakiltume aukšėtyn, tai greiėiau visuomenė, gyvenanti daugelyje spalvingų namų.

Mes, islandai, kartais sakome, kad esame pasiekę geresnių ekonominių rezultatų, matuojant paėios Maastrichto sutarties standartais, nei beveik visos Europos Sąjungos tautos, pasirađiusios šia sutartia. Ši tikrovė liudija, kad, kuriant gerovę ir progresà, kiekviena tauta yra savo paėios laimės kalvis ir negali užkrauti atsakomybės kitiems.

Mes esame dabar ir ateityje pasirengę dalintis savo patirtimi ir įniomis su Lietuvos įmonėmis, savo bendradarbiavimu parodyti kelią kitoms mažoms tautoms, kaip jos gali pagerinti gyvenimo lygą, užsitikrinti saugumą, stiprinti demokratiją ir tuo pat metu džiaugtis taika bei progresu.

Džiugu matyti, kad mūsų tautų bendradarbiavimas pastaraisiais metais sustiprėjo. Mes stengsimės supažindinti su mūsų kalbomis ir kultūromis, parodyti, kaip tautinio paveldo ir tarptautinių srovių sąveika gimdo meno naujoves. Neseniai Islando šokio trupė pademonstravo Jums pavyzdį to, kas vyksta islando kultūriniam gyvenime, o Islandijos Nacionalinis teatras džiaugėsi talentingais lietuvių teatralais, pastatiusiais Èechovo ir Shakespeare'o šedevrus Islandijos scenoje.

Mes norime plėtoti studentų ir mokslininkų bendradarbiavimą bei padėti pagrindus augančiai prekybai. Labai svarbu, kad viena didžiausių islando inžinerijos kompanijų, puikiai užsirekomendavusi Islandijoje ir pasaulyje, dabar pradeda savo veiklą Lietuvoje, nusprendusi, kad mūsų šalių technologai drauge dės pagrindus visapusiškai technologijos pažangai.

Mano vizito metu pasirašyta sutartis tarp vaikų ligoninių mūsų šalyse, ir aš taip pat atėikiau dovaną neįgaliųjų pagalbos organizacijai. Ir viena, ir kita patvirtina mūsų norą prisidėti prie įmonių gerovės gerinimo.

Islandijos patirtis rodo, kad šiaurės šalių bendradarbiavimas pastaraisiais dešimtmečiais buvo labai svarbus, ir mes nuoširdžiai tikime, kad šiuo pavyzdžiu bus pasiremta vis platesniu mastu, stiprinant šiaurės šalių ir Baltijos valstybių bendradarbiavimą daugelyje sričių.

Naujosios regiono sandraugos - Baltijos Taryba, Barenco Regiono Taryba ir Ėiaurės Taryba yra svarbios tuo, kad gali pademonstruoti, kaip Ėiaurės ėalys ir Baltijos valstybės gali patraukti galingus kaimynus ir átakingiausias pasaulio valstybes bendradarbiauti vykdant projektus, padėsiančius átvirtinti demokratiná bendravimo bŭdà, aplinkos apsaugà, stiprinti saugumà ir ekonominá gerbŭvà.

Yra daug poþymiø, kad ėios naujosios regioninės sandraugos, kurios driekiasi nuo Baltijos jŭros per Barenco jŭros regionà ir iki Ėiaurės Amerikos, gali turėti didelės átakos sėkmingam Rusijos, Jungtiniø Amerikos Valstijø ir Europos Sàjungos bendradarbiavimui, sandraugos, kur Ėiaurės ėalys ir Baltijos valstybės, su mŭsø tradicijomis ir glaudþiai suaugusiomis bendruomenėmis, pasiŭlys kitoká darbo stiliø, ramià atmosferà ir deramà tempà.

Ėiuo regioniniø sandraugø vaidmeniu dabar labai domisi Jungtiniø Amerikos Valstijø valdþia, o Rusija taip pat mano su jomis bendradarbiauti. Todėl svarbu, kad Ėiaurės ėalys ir Baltijos valstybės darbas árodytø, kad mes drauge esame pasiruoðæ rodyti iniciatyvà, kurios ið mŭsø praðoma.

Daugelis dalykø skatina mus artimiau bendrauti naujajame tŭkstantmetyje: ne tik bendra kovos uþ demokratijà ir nepriklausomybæ patirtis, bet kartu ir poreikis aktyviai dalyvauti kuriant naujà pasaulá.

Dėkodamas Lietuvos Prezidentui ir lietuviø tautai uþ ėiltà priėmimà ir didelá draugiðkumà, praðau sveėius atsistoti ir pakelti taures uþ Lietuvos prezidentà Valdà Adamkø ir jo þmonà, ir uþ tvarià Lietuvos ir Islandijos draugystæ.

